

Ольга Захарченко

студентка 2 курсу юридичного факультету
Національного університету біоресурсів і
природокористування України

Алібі як засіб захисту*

Тема "Алібі як засіб захисту" є надзвичайно актуальною в контексті сучасного кримінального процесу. Алібі, як юридичний інститут, відіграє ключову роль у забезпеченні справедливості та прав людини в судовому провадженні. У сучасному кримінальному праві важливість алібі зростає, оскільки обвинувачені мають право довести свою невинуватість, а алібі є одним із найефективніших засобів для цього. Правильне використання алібі може суттєво вплинути на результат судового розгляду, адже це сприяє дотриманню принципу презумпції невинуватості.

Дану тему досліджували багато вчених та практиків у галузі кримінального права. Фахівці, такі як Олександр Ярошенко, Валентин Середа, Людмила Шевченко та Анатолій Мельник, присвятили свої наукові праці вивченню окремих аспектів алібі. Вони аналізують його значення в правозастосуванні, проблеми, що виникають під час реалізації, та способи вдосконалення законодавства. Це дослідження не лише розширює теоретичні знання про алібі, але й має практичне значення для захисту прав людини та забезпечення справедливого судочинства в Україні.

Алібі визначається як доказова база, що підтверджує, що особа не могла скоїти злочин через свою присутність у іншому місці в момент його скоєння. Це може включати свідчення свідків, документальні докази, відеозаписи або дані з електронних пристроїв, які доводять, що обвинувачений знаходився далеко від місця злочину. Алібі є важливим елементом у забезпеченні правосуддя, оскільки воно дозволяє зменшити ризик помилкових обвинувачень та несправедливих вироків.[1, с. 125]

Алібі відіграє ключову роль у реалізації принципу презумпції невинуватості, який є основоположним у кримінальному праві та правосудді. Цей принцип закріплений у міжнародних документах, таких як Загальна декларація прав людини та Європейська конвенція з прав людини, які підкреслюють, що кожен має право на справедливий судовий розгляд та не повинен вважатися винним, поки його вину не буде доведено. Алібі, у свою чергу, служить важливим інструментом для обвинуваченого, щоб спростувати обвинувачення і захистити свої права.[2, с. 88]

Алібі традиційно встановлюється через свідчення, які підтверджують, що підозрюваний (обвинувачений) у визначений час перебував у іншому місці. Це можуть бути показання свідків, які заявляють про наявність

* Наукова керівниця – *Світлана Ковальова*, доцентка кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

підозрюваного у певній локації, а також результати впізнання, коли свідки або потерпілі не ідентифікують особу, причетну до злочину.

Важливо відзначити, що алібі як категорія кримінально-процесуального права формується лише внаслідок оцінки наявних доказів у справі. Щоб зробити висновок про наявність алібі, потрібно чітко встановити, що особа не може одночасно перебувати в двох різних місцях. Таким чином, якщо буде доведено, що підозрюваний (обвинувачений) знаходився поза місцем скоєння злочину у час його вчинення, вважається, що він має алібі щодо інкримінованого йому діяння.[3, с. 129]

При перевірці алібі важливим є проведення різних слідчих дій, таких як допит, очні ставки, пред'явлення для впізнання, а також відтворення обстановки події. Допит підозрюваного передбачає врахування таких факторів, як його процесуальне становище, зміст заявленого алібі та наявність свідків. Підготовка до допиту включає аналіз матеріалів справи та складання плану, що допомагає чітко визначити напрямок розслідування.

Тактичні прийоми, зокрема деталізація та уточнення показань, сприяють запобіганню заявленню неправдивого алібі. Свідків можна класифікувати на тих, що підтверджують або спростовують алібі, що вимагає різних підходів під час їх допиту. Використання асоціативних зв'язків та пред'явлення доказів також грає важливу роль у встановленні правдивості свідчень.

Алгоритм дій слідчого включає всі етапи перевірки алібі, починаючи від допиту підозрюваного до аналізу отриманих доказів. Якщо алібі підтверджується, кримінальне переслідування припиняється. У разі спростування слідчий проводить додаткові дії для викриття неправди, що є важливим для забезпечення справедливості в розслідуванні.[4, с. 13]

Таким чином, алібі, як засіб захисту, займає важливе місце в кримінальному процесі, забезпечуючи право обвинуваченого довести свою невинуватість. Це інститут сприяє реалізації принципу презумпції невинуватості, що є основою справедливого правосуддя.

Аналіз судової практики вказує на труднощі в оцінці допустимості доказів алібі, що свідчить про потребу в рекомендаціях для суддів та адвокатів. Соціальна значущість алібі полягає в формуванні довіри суспільства до правосуддя, адже громадяни повинні мати впевненість у справедливості судових процесів.

Вивчення міжнародного досвіду в цій галузі дозволяє виявити ефективні практики та шляхи вдосконалення національного законодавства. Таким чином, дослідження алібі має потенціал для покращення системи кримінального правосуддя і забезпечення прав людини, залишаючись важливим аспектом для подальшого вивчення.

Література

1. Ярошенко, О., Серета, В. "Кримінальне право України"
2. Шевченко, Л. "Кримінальний процес"
3. [Іваненко О.В. Алібі: теоретичні проблеми та прикладне значення у кримінальному провадженні](#)
4. [ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ПЕРЕВІРКИ АЛІБІ У ДОСУДОВОМУ СЛІДСТВІ Юсупов Володимир Васильович](#)

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**